

In memoriam Prof. Dr. L.B. Holthuis, 1921-2008

A.C. van Bruggen

A summary obituary of the great carcinologist, nomenclature specialist and biohistorian Lipke Bijdeley Holthuis (1921-2008) is presented below. He joined the Netherlands Malacological Society in 1940 – indeed, a membership of long standing. All his life he was closely connected with the Leiden museum (National Museum of Natural History), where he served as curator of Crustacea (1940-1986), nomenclature adviser and as the unofficial museum's historian. After he had reached pensionable age (65) he continued working in the museum until a few weeks before he died.

Op 7 maart j.l. overleed een van onze meest vooraanstaande leden, Dr. Lipke Bijdeley Holthuis, die zich al in 1940 bij de NMV als lid aangemeld had. Terzijde, de weinige vooroorlogse leden, een exclusief maar snel kleiner wordend clubje, moeten we in ere houden – zij vormen onze laatste schakel met het verleden.

Holthuis werd geboren in 1921 in Probolinggo (Java) in het toenmalige Nederlandsch-Indië en genoot zijn opleiding tot bioloog in Leiden (promotie 1946). In 1941 werd hij aangesteld als Assistent-Conservator bij het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie (de voorloper van Naturalis-Nationaal Natuurhistorisch Museum) om in 1986 gepensioneerd te worden als Wetenschappelijk Hoofdambtenaar. Overigens maakte dat voor hem geen enkel verschil – hij ging gewoon door. Zijn leven lang werkte hij met grote passie aan de systematiek van kreeften, krabben en garnalen (Crustacea Decapoda). Hij deed meer dan 600 publicaties het licht zien, waarin onnoemelijk veel Crustacea van over de gehele wereld beschreven werden (honderden nieuwe taxa!). Daarnaast slaagde hij er in een collectie van bovengenoemde groepen van schaaldieren voor het museum op te bouwen die nergens ter wereld zijn gelijke kent. Holthuis ontwikkelde zich al spoedig tot een specialist van wereldfaam. Daarbij mag niet vergeten worden dat hij nauw samenwerkte met twee technici, J.A.G. Delfos (1946-1983) en I.J. Smit (1964-heden). Een voorbeeld van zijn passie – hij betrad het (oude) museum aan de Raamsteeg om 5.00 uur in de ochtend om het gebouw pas om ca. 18.00 uur te verlaten, een routine die veelal ook in de weekends voorgezet werd. Daar kwam bij dat ook na diensturen het werk thuis gewoon doorging.

Dat is één aspect van zijn leven. Er zijn er echter nog drie andere. (1) Holthuis slaagde er in door grote persoonlijke investeringen, vasthoudendheid en vindingrijkheid een enorme carcinologische bibliotheek op te bouwen, een boekerij vol soms zeer zeldzame en kostbare werken, waarvan een aantal niet elders in ons land vertegenwoordigd is. Deze bibliotheek stelde hij vrijelijk ter beschikking voor een ieder die reden had die te raadplegen. Het museum is erfgenaam van deze ongeloflijke vakbibliotheek.

(2) Als verlengstuk van zijn werk verdiepte Holthuis zich in de zoölogische nomenclatuur, een schijnbaar dorre, maar uiterst belangrijke, materie voor de syste-

maticus. Hij werkte zich snel op tot een gezaghebbend en graag geraadpleegd specialist die o.a. het voorzitterschap bekleedde van de International Commission on Zoological Nomenclature. Heeft nomenclatuur min of meer juridische implicaties, deze tak van de systematiek heeft ook historische wortels. Iedereen kent het principe van de prioriteit: wie eerst komt, eerst maalt. Maar dan moet men wel weten wie de eerste was!

(3) Binnen korte tijd ontwikkelde Holthuis zich dus tot een kenner van de geschiedenis van ons vakgebied en meer in het bijzonder die van het Leidse museum (en alle daarmee maar enigszins samenhangende personen en instellingen) dat immers dateert van 1820, dus straks al weer twee eeuwen bestaat. Hij publiceerde veel over de vakgebieden nomenclatuur en biohistorie; de werken van zijn hand bleken altijd gezaghebbend en werden dus veel geraadpleegd. Zijn kennis van de nomenclatuur en biohistorie stelde hem in staat ook talrijke malacologen te helpen – menigeen profiteerde van zijn aimabele welwillendheid, zijn ongelooflijk geheugen en diepgaande speurzin.

Dr. L. B. Holthuis, ca. 2007. Foto Th.W. Pietsch (via Prof. Dr. W. Vervoort).

Hoewel zijn interesse vooral de kreeftachtigen betrof, bleef hij lid van onze vereniging. In de meer dan zeventig jaren van het bestaan van Basteria publiceerde hij enkele keren een artikel over weekdieren in samenhang met kreeftachtigen of over een interessante historische figuur. Zijn eerste artikel in ons tijdschrift

(Vol. 9, 1945) gaat al over een nomenclatorisch/biohistorisch onderwerp, nl. de door Baster beschreven soorten. Hij droeg onze vereniging een warm hart toe en in wezen behoorde hij tot de collega's die vonden dat zo'n vakvereniging gewoon brede steun verdient. De velen in onze kringen die profiteerden van zijn fenomenale kennis betreuren zijn heengaan – dergelijke breed geïnteresseerde specialisten bestaan vandaag de dag niet meer. Het spreekt vanzelf dat Holthuis t.z.t.

uiteraard vooral in carcinologische en biohistorische vaktijdschriften uitvoerig herdacht zal worden.

Adres van de auteur:
Dr. A.C. van Bruggen
Nationaal Natuurhistorisch Museum
Postbus 9517
2300 RA Leiden
bruggen@naturalis.nnm.nl en acvanbruggen@hetnet.nl

Excursies

Op 14 en 15 juni vindt er rondom Dinant in België een excursie (gericht op land en zoetwater) plaats. Deze excursie wordt georganiseerd in samenwerking met de Belgische schelpenvereniging BVC. Naast het zoeken zal ook een bierbrouwerij (die slakken op de etiketten afbeeld) worden bezocht, uiteraard is dit een facultatief onderdeel.

We overnachten in een Formule 1 hotel in de buurt van Namen. De prijs voor een kamer (maximaal 3 personen maar dan wel erg krap) is €38 en voor het ontbijt €5, douche en toilet zijn op de gang. De reservering is te maken via internet (in Google Formule 1 Namen intikken)

Wanneer u mee wilt graag zo snel mogelijk opgeven bij Anthonie van Peursen peurs040@planet.nl.

8 juni 2008 / 6 juli 2008 / 24 augustus 2008

Excursie Moluskenstudiegroep Limburg, aanvang 10.30 uur. Deel van het genootschapsweekend, startpunt afhankelijk van overige excursies

Molluskenstudiegroep Limburg
Stef Keulen, tel 045 - 4053602
biosk@home.nl

NOVAPEX

Quarterly devoted
to Malacology

Edited by the
Société Belge de Malacologie
[Belgian Malacological Society]
Founded in 1966

B.P. 3

B-1370 Jodoigne -Belgium

Subscription (yearly)

Belgium: 35 EURO

Other countries: 50 EURO

e-mail: roland.houart@skynet.be

Internet: <http://www.sbm.be.tf>

21 juni 2008 / 22 juli 2008 / 17 augustus 2008

Slakkenexcursie: inventariseren van de uitgekozen locatie t.b.v. het Atlasproject. Geïnteresseerde leken zijn ook welkom. Het excursiedoel is pas een paar dagen van te voren bekend

Slakkenwerkgroep KNNV afdeling Bevelanden
Harry Raad, tel. 0113-381942
hjraad@hetnet.nl

FERNAND & RIKA DE DONDER

Melsbroeksestraat 21
B-1800 Peutie-Vilvoorde - BELGIUM
Tel.: +32 (0)2 253 99 54 - Fax: +32 (0)2 252 37 15
e-mail: fernand.de.donder@pandora.be
Visit our website at <http://www.dedondershells.be>

WORLDWIDE SPECIMEN SHELLS

10 Minutes from Brussels Airport. Visitors welcome.

All families from the very common to the ultra rare,
specialized in Pectinidae, Philippine shells and
European shells

*Specimen shells and books on shells, free lists on request.
Satisfaction guaranteed!*

Bram van der Bijl

Burg. van Bruggenstraat 41
NL-1165 NV Halfweg
the Netherlands
Tel.: (+31)(0)20.4977772

e-mail: nvdbijl@xs4all.nl

Free catalogue - 1000th reprints, magazines and
books about recent and fossil molluscs

List of missing items welcome - moderate prices

Xerox-copy service -postal affairs

See also:

<http://grimwade.biochem.unimelb.edu/~bgl/cat2mala.htm>